Noin 60 uuhen piti karitsoida, mutta määrä jäi melkein puoleen siitä. **LAMPURI RISTO SEPPÄLÄ, JOKIOINEN**

Schmallenberg-virus saattaa lohkaista ison loven märehtijätilan tilipussiin

Viime syksynä Suomeen levinneen Schmallenberg-viruksen vaikutukset alkavat näkyä kotieläintiloilla, kun syksyllä astutetut lampaat ja lehmät poikivat.

Polttiaisten levittämän Schmallenberg-viruksen aiheuttamiin ongelmiin on ensimmäiseksi törmätty lammastiloilla, sillä lampaiden tiineys on lyhyempi kuin nautojen.

Parhaillaan lammastiloilla poikivat syyskuussa astutetut uuhet.

Epämuodostuneita, Schmallenberg-positiiviseksi todettuja karitsoja on Eviran mukaan todettu viidellä tilalla.

Pääosa karitsoinneista on edessä.

Runsaasti tyhjiä uuhia

Virus on todennäköisesti aiheuttanut myös runsaasti luomisia.

Pro Agrian lammasneuvojien mukaan tiineystarkastuksissa on loppukesän ja syksyn astutuksista havaittu paljon tyhjiä uuhia. Lampaalla luomista ei välttämättä huomaa, sillä varhain kesken menneet karitsat saattavat imeytyä emon kohtuun.

Pro Agria suosittelee lammastiloille, että pässit laitetaan pikaisesti takaisin astutusryhmiin normaalin karitsamäärän varmistamiseksi.

Kaikki lammasrodut tulevat tiineiksi vielä helmikuun alkupuolella, jolloin karitsat syntyisivät heinäkuun alussa.

Syksyllä uuhia astuttaneita tiloja kehotetaan varautumaan vaikeisiin poikimisiin ja synnytysapuun. Epämuodostuneilla karitsoilla on usein vesipää ja niiden raajat ovat jäykistyneet, mikä vaikeuttaa karitsointia.

Lisäksi tilojen tulee varautua elossa syntyvien epämuodostuneiden lopettamiseen.

Uhkana suuret tappiot

Pahimmillaan tyhjät uuhet ja epäonnistuneet karitsoinnit voivat aiheuttaa tiloille mittavia taloudellisia tappioita, jos vuoden karitsamäärä jää huomattavasti tavallisesta.

Britanniassa Schmallenbergin on arvioitu aiheuttavan lammastiloille tuhansien puntien tappiot.

Polttiaiset ovat levittäneet virusta lähes koko maahan ja tautitapauksia on raportoitu yli tuhat, kertoo Farmers Weekly.

Lehden haastattelema tuottaja kertoo 20–50 prosentin menetyksistä karitsamäärissä.

Nautojen ongelmat edessä

Emolehmätiloilla ja lypsykarjoissa viruksella voi olla pahimmillaan vielä dramaattisempia vaikutuksia, koska nautaa ei ehdi astuttaa uudelleen samana vuonna.

Evira suosittelee tiineystarkastuksia, jotta tyhjiksi jääneet huomataan jatkossa astuttaa tai siementää uudelleen ajoissa.

Suomessa tartuntojen leviämisen jälkeen tiineytetyt naudat alkavat poikia maaliskuussa.

Britanniassa tyhjien nautojen määrä on Farmers Weeklyn haastatteleman eläinlääkäri **Tim Bebbingtonin** mukaan kaksinkertaistunut viime vuodesta.

Bebbington arvelee myös, että viruksen vaikutukset aikuisiin märehtijöihin saattavat olla luultua voimakkaampia.

Useilla tiloilla esimerkiksi lypsykarjojen tuotos on laskenut merkittävästi.

Tutki epämuodostuneet

Tilojen kannattaa toimittaa kuolleet tai epämuodostumien takia lopetettu karitsat ja vasikat tutkittavaksi Eviraan. Näin ongelman laajuus saadaan selville.

Evira tutkii toukokuun loppuun asti luomisen syyn selvityksiin lähetetyistä karitsoista ja vasikoista myös Schmallenbergin maksutta. Matkahuollon kautta rahti on ilmainen.

Tutkimustulosten perusteella tila voi tarvittaessa todistaa joutuneensa viruksen saastuttamaksi ja hakea mahdollisia korvauksia tai poikkeuksia tukiehtoihin.

Suojautuminen vaikeaa

Schmallenberg-virukselta suojautumiseen on toistaiseksi vähän keinoja. Rokotetta kehitellään parhaillaan.

Pahimpina polttiaisaikoina eläimiä voi yrittää suojata pitämällä ne sisällä, mutta tartuntaa ei tälläkään toimella pystytä estämään.

Yksi keino voi olla ensikoiden astuttaminen muulloin kuin polttiaiskaudella, neuvoo terveydenhuoltoeläinlääkäri **Hannele Nauholz** Eläintautien torjuntayhdistyksestä.

Taudin kertaalleen sairastaneiden eläinten arvioidaan tulevan immuuneiksi. Viruksen ei pitäisi vaikuttaa sen jo sairastaneisiin eläimiin eikä häiritä sikiönkehitystä tulevissa tiineyksissä.

Suomen pelastus saattaa olla myös kylmä talvi.

Vielä ei tiedetä, pystyykö virus talvehtimaan Suomessa. Mikäli pystyy, sille löytyy levittäjiä myös paikallisista polttiaisista.

Vaikka virus ei selviäisi talvesta, Evira pitää uusien polttiaisparvien tuloa todennäköisenä.

Se, miten myöhään keväällä epämuodostuneita karitsoita tai vasikoita syntyy, antaa tietoa, miten pitkälle tartunta-aika syksyllä jatkui.

TERHI TORIKKA

KIMMO HAIMI

Lampuri Risto Seppälä toivoo, että maaliskuun karitsoinnit sujuvat paremmalla onnella ja Schmallenberg-viruksen aiheuttamat tappiot jäisivät seitsemään joulukuussa menetettyyn karitsaan.

VIRUS

Schmallenberg löytyi vuonna 2011

Schmallenberg-virus löydettiin Saksasta.
Syksyllä 2012 viruksen todettiin levinneen laajalti eteläisessä Suomessa ja Ahvenanmaalla.
Virus tarttuu märehtijöihin ja leviää eläimestä toiseen hyönteisten välityksellä.
Aikuisilla oireet ovat lieviä: muutaman päivän kestävä kuume, maidontuotannon aleneminen, joskus ripuli.
Tiineysaikana tartunta voi johtaa luomiseen tai epämuodostuneisiin jälkeläisiin.
Tammikuussa 2013 virusta löydettiin epämuodostuneista karitsoista.
Tartunta antaa todennäköisesti pitkäkestoisen suojan tulevia tartuntoja vastaan.
Tällä hetkellä ei tiedetä, kykeneekö virus talvehtimaan Suomessa.
Lähde: Evira

PIA PARIKKA

Epämuodostuneilla on tyypillisesti suoraan tai koukkuun jäykistyneet raajat ja vesipää.

» Kaikilla eläimillä, joilla on todettu viruksen vasta-aineita, ei ole ollut minkäänlaisia oireita.

» Lampaalla viruksen kannalta herkin aika tiineydestä on ilmeisesti viikoilla 4–8 ja naudoilla 8–14.

Seppälän tilalle syntyi odotettua vähemmän karitsoja. Terveinä syntyneet risteytyskaritsat ovat kasvaneet normaalisti.

Kummalliset karitsat saivat epäilemään Schmallenbergia

Jokioislainen lampuri **Risto Seppälä** koki ikävän yllätyksen joulukuussa, kun talven ensimmäiset karitsat alkoivat syntyä.

Noin 40 karitsan joukosta kuusi syntyi kuolleena ja selvästi epämuodostuneena. Yhden epämuodostuneen isäntä joutui lopettamaan.

”Aloimme heti epäillä Schmallenbergia, koska tiesimme sen aiheuttavan tällaista”, Seppälä kertoo.

Tavallisesti epämuodostuneita syntyy hyvin harvoin.

Schmallenberg-karitsojen synnytykset olivat Seppälän mukaan hankalia, koska epämuodostuneiden karitsojen jalat olivat jäykistyneet kummallisiin asentoihin.

Monia uuhista täytyi auttaa synnytyksessä, mutta yhtään emoa ei onneksi menetetty.

”Iso osa tuloista voi jäädä saamatta”

Seppälä lähetti epämuodostuneista ensimmäiset Eviraan tutkittavaksi ja sai pian puhelimitse vahvistuksen epäilykselleen. Myöhemmin Evira vahvisti Schmallenberg-viruksen toteamisen vielä kirjeellä.

Virus on todennäköisesti aiheuttanut Seppälän katraassa myös luomisia, sillä joulukuussa karitsoi selvästi odotettua pienempi osa uuhista.

”Noin 60 uuhen piti karitsoida, mutta määrä jäi melkein puoleen siitä.”

Tyhjät uuhet on nyt astutettu uudelleen ja karitsoja odotetaan lisää maalis–huhtikuussa.

”Jos virus ei vaikuta myöhempiin karitsointeihin, selvisimme melko pienillä vahingoilla ja lähinnä säikähdyksellä”, isäntä sanoo.

”Pahinta olisi, jos vahingot koskisivat koko katrasta. Silloin se olisi kuin paha satovahinko. Huomattava osa vuoden tuloista jäisi saamatta.”

Polttiaisia ei näkynyt

Jokioisilla 300 uuhen katrasta hoitava Seppälä ei huomannut syksyllä polttiaisia, eikä myöskään oireita lampaissa.

Myöskään onnistuneesti poikineiden uuhien karitsamäärät eivät poikenneet tavallisesta.

Karitsointeja odottelevia tiloja Seppälä neuvoo varautumaan ongelmiin poikimisissa. Jäykkiä raajoja on vaikea saada ulos, ja emot tarvitsevat usein apua.

”Voi olla, että virus ei vaikuta joihinkin tiloihin lainkaan, jos kaikki uuhet on astutettu myöhään syksyllä.”

Ensikot jatkossa myöhään pässille

Risto Seppälä toivoo, että virus ei selviäisi Suomen talvesta.

Hän aikoo jatkossa varautua Schmallenbergiin astuttamalla ensikot vasta niin myöhään syksyllä, että polttiaiskausi on päättynyt.

”Toivottavasti ongelma raajautuisi jatkossa alkusyksyyn ja ensikoihin.”

TERHI TORIKKA

Meiltä saa Bonusta!
S-Etukortti
LÖYTÖLAARIT
14.–16.2.
Agrimarketit täynnä hurjia tarjoustuotteita. Alennus- ja poistomyyntituotteita, kampanjaeriä. ALENNUKSET JOPA –50 %!
Seuraa ilmoittelua paikallislehdestäsi ja agrimarket.fi -sivuilta.
AGRI MARKET

Suuri ongelma Euroopassa

Schmallenberg-virus on levinnyt Euroopassa laajalle.

Esimerkiksi Ranskassa virusta on todettu yli 3 000:lla ja Saksassa yli 2 000 tilalla.

Saksassa virusta on löydetty yli neljältä prosentilta maan lammastiloista ja vajaalta prosentilta nautatiloista, kertoo terveydenhuolto eläinlääkäri **Hannele Nauholz** Eläintautien torjuntayhdistys ETT:stä.

Alueelliset ja maiden väliset erot ovat suuria.

”Menetykset saattavat olla samassa maassa jopa puolet karitsoista tai vain muutama”, Nauholz sanoo.

Saksan länsiosissa on raportoitu jopa 11 prosenttia lammastiloista oireilevan viruksesta.

”Vahingot riippuvat varmaankin polttiaisten määrästä, siitä, miten polttiaisparvet ovat liikkuneet sekä eläinten tiineyden vaiheesta.”

Lampaalla viruksen kannalta herkin aika tiineydestä on ilmeisesti viikoilla 4–8 ja naudoilla 8–14.

Luomisiin muitakin syitä

Nauholzin mukaan nautojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä Nasevasta on Eviran tutkimustuloksiin perustuen nähtävissä, että läheskään kaikkien luomisten taustalla ei ole Schmallenberg-virusta.

Myöskään kaikilla eläimillä, joilla on todettu viruksen vasta-aineita, ei ole ollut minkäänlaisia oireita.

TERHI TORIKKA